

яким передбачено виконання понад 2 тисяч завдань та понад 5 тисяч заходів щодо їх реалізації. Результатами виконання даного плану має стати внесення змін до нормативно-правових актів та розроблення нових з метою наближення законодавства України до права ЄС.

Підсумовуючи вищесказане, слід визнати, що Угода про асоціацію між Україною та ЄС є орієнтиром у впровадженні важливих внутрішніх трансформацій в Україні. Проте досягнення поставленої даної мети постійно наражається на значні труднощі та перепони, подолання яких варто починати з вивчення проблем реалізації Угоди з урахуванням таких складових як «економічна інтеграція» та «політична асоціація», формування інституційного забезпечення процесу імплементації її положень, прогнозування наслідків прийнятих управлінських рішень з даного питання та технічної підготовки для роботи з нормативно-правовими актами.

Література

1. Звіт про виконання угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом у 2017 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://eu-ua.org/sites/default/files/imce/layout_16_02_final.pdf.

2. Макогоненко Ю. Інтеграція України до ЄС: проблеми та перспективи подальшої співпраці / Ю. Макогоненко // Правові засади європейської та євроатлантичної інтеграції України: досягнення та перспективи: [матеріали наук.-практич. конф., м. Львів, 31 жовтня 2017 р.]. – Львів: ННПП НУ «Львівська Політехніка», 2017. – С. 120-123.

3. Про публічні закупівлі : Закон України від 25.12.2015 р. № 922-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/922-19>.

УДК 340.12: 001.12 /.18 (043.2)

Петренко В.В., Вітер Ю.В., студентки,
Навчально-науковий юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: асистент Шапенко Л.О.

СИСТЕМА ДЖЕРЕЛ ПРАВА УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Система джерел права є тим нормативним-правовим комплексом, з яким безпосередньо пов'язане функціонування будь-якої правової системи та від стану якого залежить ефективність правового регулювання суспільних відносин. Сучасна система джерел права України є нестійкою та недосконалою, а її динамічний розвиток в цілому пов'язаний з євроінтеграційними та глобалізаційними процесами сьогодення. В цих

умовах відбувається не лише оновлення та вдосконалення загальновизнаних норм і принципів права, а й урізноманітнення зовнішніх форм (джерел) права. Тож, незважаючи на те, що досліджувана категорія вже зайняла відповідне місце у загальній теорії права, питання формування та функціонування національної системи джерел права потребують нового теоретичного осмислення.

Аналіз останніх наукових публікацій з даної проблематики, дозволяє трактувати поняття системи джерел права як комплекс взаємопов'язаних та взаємоузгоджених нормативно-правових приписів, які об'єктивовані у відповідних зовнішніх формах і утворюють нормативно-правову організацію, необхідну для забезпечення правового регулювання у будь-якому суспільстві [1, с. 25].

Система джерел права має свою структуру, під якою варто розуміти внутрішню будову (організацію), порядок розміщення та зв'язок між її елементами. На думку Н.С. Хомюк у вітчизняній системі джерел права, як і в будь-якій системі континентального права, переважає галузева структура, в якій значна частка відводиться матеріальним нормативно-правовим приписам [2, с. 95]. Проте, беручи до уваги наукові напрацювання М.І. Козюбри, слід зазначити, що для країн континентальної Європи характерним є розмежовування джерел права на прямі та непрямі. До перших відносять нормативно-правові акти та нормативні договори, а непрямим джерелом права є судова практика [3, с. 153].

Вищезазначене дозволяє зробити висновок, що сучасна система джерел права є поліструктурним утворенням, в якому первинним елементом є нормативно-правові приписи, які об'єднуються в нормативно-правові інститути, нормативно-правові галузі та інші системні утворення (підгалузі, комплексні галузі, міжгалузеві інститути тощо). Разом з тим у визначених чинною системою джерел права випадках застосовують і додаткові (факультативні) джерела: нормативно-правові договори, правові звичаї, правові судові прецеденти, принципи права та правові доктрини, які, в свою чергу, формують відповідні підсистеми: нормативно-договірну, прецедентну, звичаєву тощо.

На особливу увагу заслуговує дослідження судового прецеденту як джерела права сучасної правової системи України, що в останні роки в умовах євроінтеграції набуває все більшої актуальності. Звісно судовий прецедент як джерело права більше притаманний англосаксонській правовій системі, але у вітчизняній юридичній практиці він також застосовується, слугуючи засобом для усунення прогалин та подолання протиріч, які існують в національній правовій системі.

Прикладом такого застосування в Україні можуть бути рішення Європейського суду з прав людини, оскільки відповідно до Закону України від 17 липня 1997 року «Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Першого протоколу та

протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції» прямо зазначається, що Україна повністю визнає «дію на своїй території статті 46 Конвенції щодо визнання обов'язковою і без укладення спеціальної угоди юрисдикцію Європейського суду з прав людини в усіх питаннях, що стосуються тлумачення і застосування Конвенції». Більш того, у статті 17 Закону України від 23 лютого 2006 року «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» закріплено, що суди застосовують при розгляді справ Конвенцію та практику Суду як джерело права [3, с. 162].

Досить важливим моментом у процесі застосування того чи іншого джерела права для регламентування суспільних відносин є дотримання принципу забезпечення ієрархічних зв'язків між структурними частинами системи джерел права України, для чого використовується така ознака джерела права як юридична сила. Зокрема мова йде про субординаційні зв'язки між законами, які мають вищу юридичну силу, підзаконними актами, нормативно-правовими договорами. Прогалиною сучасної правової доктрини можна назвати невизначеність точного місця судових прецедентів, міжнародно-правових звичаїв та правових принципів у структурі системи джерел права, що створює певні неузгодженості та суперечки в процесі регулювання суспільних відносин.

Отже, слід зазначити, що нині система джерел права України перебуває на етапі реформування, що зумовлене зміною правових орієнтирів, розширенням міжнародної співпраці в результаті інтеграції до правового простору Європейського Союзу та світового співтовариства. Внаслідок цього відбувається значне коригування, відміна застарілих та формування нових джерел права, зміна змістовного наповнення існуючих джерел права. Проте поряд із вдосконаленням та розвитком сучасної системи джерел права слід відмітити і недоліки, які мають місце в умовах трансформації вітчизняної правової системи. Так, формуючись під впливом міжнародних правових стандартів та інших зовнішніх чинників система джерел права накопичує значну кількість міжнародних договорів, законів, підзаконних актів, що спричиняє інфляцію нормативно-правових приписів та призводить до розбалансованості, нестійкості і втрати цілісності даної системи.

Література

1. Клабан В. Сучасна система джерел права України: деякі теоретичні та практичні аспекти / В. Клабан // Вісник Львівського університету. Серія юридична. 2015. – Вип. 61. – С. 24-29.
2. Хомюк Н.С. Сучасна система джерел права України: загальнотеоретичні аспекти : дис. ... канд. юрид. наук 12.00.01 / Наталія Сергіївна Хомюк. – Львів, 2015. – 217 с.
3. Загальна теорія права: Підручник / За заг. ред. М.І. Козюбри. – К.: Ваїте, 2015. – 392 с.